List za koristi delavskega ljudstva. Delavci so opravičeni do vsega kar producirajo.

This paper is devoted to the interests of the working class. Workers are entitled to all what they produce.

PROLETAREC

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

Office: 2146 Blue Island Ave.

"Delavci vseh dežela, združite se".

PAZITE!

na številko v oklepaju ki se nahaja poleg vašega naslova, prilepljenega spodaj ali na ovitku. Ako je številka (171) tedaj vam s prihodnjo številko našega lista poteče naročnina. Prosimo ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 170. **Chicago, Ill., 13. decembra (December), 1910.** **Leto (Vol.) V.**

Ne pozabite, da izide petletniška slavnostna številka! Naročite takoj nekaj iztisov.

Evropski kapital poseduje velik del Amerike.

Četrtina vsega kapitala je last evropskih kapitalistov.

Kapitalistični razred ne mara ničesar slišati o mednarodnem socijalizmu. Samo če se omeni, je že na vrsti denarni patrijotizem ameriške plutokracije po raznih javnih institucijah, časopisjih in političnih kampanjah. Sedaj se pa čita v poročilih washingtonskih korespondentov, da je kapitalizem sam mednaroden, kar za nas socialiste, seveda ni nič novega.

•

Da denar nima domovine — pravi v svojem washingtonskem poročilu Mr. O'Laughlin v "Ch. Tribune" — priča najasneje dejstvo, da je v Ameriki naloženega v raznih podjetjih nad $6,500,000.000 reci šest miljard 500 miljonov, tujega denarja.

Anglija ima od te svote največji del, okrog $3,500.000.000. Za njo pride Nemčija z eno miljardo. Malo nizozemsko kraljestvo vleče dobiček in obresti od $750,000.000 vloženega denarja.

Francija ima investiranih $500.000.000. Ostala svota se deli med Belgijo, Švico, Italijo, Avstrijo in druge ostale države.

Vse narodno bogastvo v Ameriki se ceni na 24,000.000.000, reci 24 miljard dolarjev, iz tega sledi, da je četrtina vsega bogastva direktna last posameznih oseb preko Oceana.

Kapital, ki se je nabavil po kapitalistih onstran Oceana, je bil namenjen in je služil v prvi vrsti za gradnje železnic.

Zed. države sicer nimajo naloženega tolikega kapitala v Evropi, kot ga ima poslednja v Ameriki, vendar pa ima naloženega v tujih podjetjih preko 1.500,000,000 dolarjev gotovine. Največ od tega ima naloženega v Meksiki, Canadi, Centralni in Južni Ameriki, Cubi, Porto Riki in na Filipinah; vzlic temu pa je še vedno precejšna svota, ki je naložena v Evropskih podjetjih.

Istočasno dobi Evropa velike dohodke od ameriških turistov. Od leta 1898 do leta 1908 je tuje kraje obiskalo 1,650.000 Amerikancev. Povprečno 200,000 na leto.

Izdatki v tem slučaju so za vsako osebo $1000,00.

Na ta način potrošijo Amerikanci v tujezemstvu vsako leto $200,000.000 ali v desetih letih $1,650.000.000.

Ta zguba za Ameriko, se vsled obiska tujcev — nevštevši naseljence, ki prinesejo $50,000.000 na leto — zmanjša še za $30.000.000.

Velika prosperiteta, ki jo uživajo naseljenci — tako pravi poročevalec — jim omogočuje, da pošiljajo svojcem denar v stari kraj. Te svote znašajo okrog $150,000,000 na leto.

Vse v vsem je preračunal Mr. Paish, drugi poročevalec — plača Amerika vsako leto $595,000,000 za take stvari, ki ne prinesejo deželi nobenega dobička; to je, za kar druge države ne dajo Ameriki nobene robe ali materijala.

In da bi se trgovsko stališče uravnalo, morala bi Amerika izvažati v tujezemstvo vsako leto za $600,000,000 vrednosti.

Zadnje leto se je za $411.000.000 več izvozilo nego uvozilo.

Kaj je torej patrijotizem?

Kapitalizem, ki anarhistično proizvaja in razpečava, kjer se neenakomerno živi, eni v obilici, drugi v pomanjkanju — ali

Socijalizem, ki želi ustvariti harmonično socialno proizvajanje v dobro vseh?

Denar in kapitalizem ne pozna domovine! Kdor hoče imeti domovino, mora imeti socijalizem!

Kje je patrijotizem Mister, ki vedno rad naglašaš "domovino?"

POLOŽAJ ŠTRAJKARJEV V IRWINU, PA.

Štrajkujoči premogarji v Westmoreland County, Pa., kteri že osem mesecev bijejo junaški boj proti zverinskemu kapitalizmu, so sedaj pod viškom pritiska. Zima je prišla in našla jih je brez krova, brez tople obleke, hrane, kuriva — nepripravljene.

Poročevalec "Chicago Daily Socialist-a, kteri je obiskal štrajkarje zadnji teden v mestecu Salemville, poroča, da se je zjokal nad tužnimi prizori v bivališčih premogarjev. Kakih osem tisoč štrajkarjev stanuje še vedno v šotorih; z ženami in otroci je blizo 16.000 oseb. Sneg naletava, zemlja zmrzuje in na zmrznjenih tleh leže matere z otroci, zavite v borne cape. Pokazali so mu jeden šotor, v katerem je ležala žena z drobnim otročičkom na prsih. Otrok je bil rojen v šotoru pred par dnevi — najmlajši štrajkar v naselbini.

Premogarji so v silni potrebi. Treba jim je živeža, obleke; preskrbeti si morajo surovih desk, smolnatega platna, karsibodi, da si postavijo začasne kolibe, drugače jih uniči zima — prej kot kapitalizem.

Slovenski delavci, pomagajmo našim bratom v Pennsylvaniji! Na društvenih sejah, na veselicah, na prijateljskih sestankih, povsod se spominjajte štrajkarjev z majhnim prispevkom. Zdaj prihaja sezona takozvanih božičnih daril. Bratje! Ako se božična darila umestna in sploh komu potrebna, pošljite jih štrajkujočim premogarjem.

DELAVSKO GIBANJE.

— Da je mnogo brezposelnih delavcev v Chicagu, je bilo razvidno v soboto, ko je mestni biró za čiščenje vlic izdal oglas, da rabi delavce za kidanje snega v trgovskem delu mesta. Pridrla je velika armada brezposlecev, in ko so jih odbrali štiristo, ostalo jih je še čez tisoč, kterih niso mogli rabiti.

— Štrajk chikaških krojačev še vedno traja. Včeraj so štrajkarji glasovali o predloženi mirovni pogodbi, a rezultat še ni znan. Kakor kaže situacija, se bo štrajk vlekel morda celo zimo in štrajkarji se pripravljajo na nadaljni boj.

Japonska vlada je obsodila 26 socialistov na smrt.

Na Japonskem vladajo napram socialistom časi Bismarka, in še hujše.

Vlada je obdolžila 26 naj aktivnejših članov soc. stranke na Japonskem, da so hoteli umoriti jap. cesarja Mikado. Vse obdolžitve so pa le izmišljene, da je vlada obrnila nase pozornost in si zasigurala v masi simpatij. Pod to pretvezo je zaplenila vse soc. časopisje, urednike pa pozaprla in 26 od teh obsodila brez kake proti zaslišbe ali zagovornostva na smrt.

Socijalistična stranka celega sveta bo skozi mednarodni biro v Bruslju energično protestirala proti temu zgražujočemu koraku Japonske vlade napram japonskim socijalistom.

Obsodba napram Japonskim sodrugom znači, da je kapitalizem tudi že tamkaj v najlepšem cvetju in da je zgodovina zapadno evropskega delavstva dobila že tudi svoj odmev v Aziji. Toda kakor je padel železni Bismark v Evropi, tako bo padel na Vshodu tudi Mikado. Socijalizem maršira!

KAKO SE GIBLJE VELIKI KAPITAL.

(Prosperiteta!)

— Sears, Roebuck & Co. v Chicagu (veletrgovsko podjetje, ki razpošilja blago vsake vrste proti pismenim naročilom po vsi Ameriki) je v minulem mesecu novembru stržila blaga za $7,800.000 Čisti celoletni dobiček družbe se računa na deset milionov dolarjev, ktera svota se razdeli med delničarje kot dividenda.

— Charles M. Schwab, železniški magnat v Penna., je kupil 100.000 akrov polja z železno rudo v Texasu. Dotična železna žila je neki tako bogata, da bo lahko dala poldrugi milion ton rude vsako leto.

— 80.000 avtomobilov se je letos izdelalo v Zdr. državah; skupna vrednost se ceni na 240 milionov dolarjev. (Radi bi znali, koliko so jih delavci pokupili?!)

— The American Tobacco Co. (tobačni trust) je izplačala 400% dividende, odkar posluje in Standard Oil Co. (petrolejski trust) pa izplača vsako leto 40% od kapitala, od česar dobi njegovo Veličanstvo Rockefeller več kot polovico.

— Zanesljivo poročilo se glasi, da v Minnesoti, So. Dakoti, Wisconsinu in v Texasu so železnice kapitalizirale za 400 milionov dolarjev več kakor so pa vredne. (To je tudi jeden kardinalnih vzrokov, zakaj da produktivno ljudstvo plačuje vedno več za živež in obleko.)

— "Wall St. Journal" poroča, da v Zdr. državah je 11.319 državnih bank, 1079 posojilniških in kreditnih, 1061 "stock savings", 1497 privatnih in 6893 "first national" bank. Skupni kapital vseh bank znaša do danes $934,000.000. Ves ta kapital je pod kontrolo Wall Streeta v New Yorku. (Ali ne govori to poročilo za koncetracijo bogastva?)

— Jeklarski trust producira sedaj več jekla in železa kakor kedaj poprej, odkar eksistira. In jeklo ima tudi primerno visoko ceno na trgu. Vzlic temu so delavske plače vedno jednake, da celo padajo. Novi moderni stroji, kteri nadomeščajo proizvajalno silo delavca, povzročujejo to. (Delavci morajo dobiti kontrolo nad mašinami in kapitalističnega izkoriščanja bo konec.)

Splošen pregled.

— **Božič je pred** durmi. In povsod se oglašajo oficielni dobrotniki, ki v prvi vrsti skrbijo za sebe, v drugi pa za siromake. Sebi pridržijo kolače in pečenko, siromaki pa dobijo kosti in drobtine. Tako dobrotvorstvo bi lahko imenovali dobrotvorstvo na delnice.

Ti oficielni dobrotniki, ki so vzeli dobrotvorstvo v zakup, ne dobivajo stalne plače, ali zaračunajo si vsa pota in druge stroške tako visoko, da iztisnejo še več iz dobrotvornih skladov, kot če bi dobivali stalno plačo.

Delavci, takim oficielnim dobrotnikom, ki hodijo pod raznimi imeni prosjačit, pokažite vrata, kedar prihajajo k vam. Ako hočete pomagati siromakom, ki so brez dela ali so iz drugih vzrokov v bedi, tedaj jim pomagajte direktno in brez posredovalcev. Povabite jih k sebi na kosilo ali večerjo, ali jim pa dajte v denarju podporo. Pri dobrotvornem delu se pa nikar ne obnašajte kot dobrotniki. Siromaki majo tudi čut. Ako jih povabite k sebi na kosilo ali večerjo, jih vabite kot prijatelje in ne omenjajte njih bede. Take opazke bolijo in žalijo.

Zapomnite si, da siromaki niso zakrivili njih nesrečo. Da imamo lačne in bose siromake, je kriva kapitalistična družba.

Ako očitate človeku podporo, ki ste mu jo dali v dobi njegove nesreče in bede, tedaj ponižate samega sebe na nivô sebičneža. Človek, ki vidi v vsakem bližnjiku svojega brata, se ne bo nikdar bahal s tem, koliko je temu ali drugemu storil dobrega. Ohranil bo dobra dela v svojem srcu in svoji duši, ne bo jih obešal na veliki zvon. Naobratno delajo le bahači in sebičneži najnižje vrste.

• • •

— **Revolucija nadaljuje** svojo krvavo pesen v Mehiki. Zadnja poročila govorijo jasno, da plamen vstaje, še ne bo tako kmalu ugasnil, dasiravno Diaz v ameriških kapitalističnih listih laže vsaki dan, da je mir v mehikanski republiki.

Danes so v Mehiki slabše razmere kot so bile v Rusiji pred revolucijo. Za časnike je cenzura, klerikalizem davi duševen razvoj, sila je v rokah vojaške oligarhije, poleg tega je pa za poljske delavce še v navadi fevdna tlaka, katere danes ni nikjer na svetu. Tlačane imenujejo peone. Večinoma so Indijanci ali pa delavci na ogromnih mehikanskih veleposestvih. Že deset let se borijo za svojo emancipacijo. Njih največji nasprotnik je predsednik Diaz, indijanski mešanec. Že dvajset let vlada kot neomejen diktator. Vsak gibljej po svobodi pa vtopi v rekah krvi. Za dobo njegove vlade, so postali jezuitje, katerim je naklonjena mlada soproga tirana, gospodarji Mehike. Lastujejo ogromna zemljišča in pa bogate kovinske rudnike.

Naklonjenost ameriške republike si je pridobil Diaz s tem, da je povabil ameriške kapitaliste v Mehiko, da delijo ž njim plen. Ameriško kapitalistično časopisje je podkupil. Na državne troške je povabil dobro znane in vplivne časnikarje v Mehiko, da mu pojejo slavo.

Mehikanske časnikarje, ki so kritizirali njegove lopovščine, je dal zapreti ali pa postreljati. Zdaj zahteva, da mu ameriška vlada izroči liberalnega časnikarja Yuan Sancheza, nekdanjega mehikanskega državnozborskega poslanca, ker se je pridružil opoziciji. Yuan Sanchez živi v D. C. Washington. Izpovedal je, da obstoji med Diazem in Japonsko tajna pogodba. V slučaju vojne med Japonci in Zdr. drž., bi smela Japonska izkreati vojake v severni Mehiki, odkoder bi prodrli v Texas. Res, fin prijatelj in zaveznik ameriške republike.

V državnih službah so danes večinoma dobro organizirani malopridneži in predkaznovani hudodelci.

Nihče se ne more čuditi, da je mehikansko ljudstvo uprlo se proti taki tiraniji in danes bije krvave boje za strmoglavljenje autokracije.

• • •

— **Kapitalistični časniki** bodo zopet prepevali slavo trustu za jeklo in železo. Poročali bodo o "dobrem" trustu, ki za svoje delavce skrbijo po očetovsko. Trust je odločil, da bodo delavci od 1. januarja 1911, ki so vposleni nad 20 let in stari nad 60 let dobivali penzijo. Penzijonirali jih bodo siloma.

Krasno! Vodja trusta za jeklo in železo res niso bedaki. Zavedajo se nevarnosti od dveh strani: protitrustjanskega zakona in organiziranih delavcev. Treba je utrditi pozicije na vse strani. Sodnijski obračun je treba potisniti na dolgo klop ali pa popolnoma preprečiti. Vsled tega hoče postati popularen in veljati za 'dober' trust, katerega se ne sme prijeti sodnijskim potom, če tudi malo greši proti obstoječim zakonom.

Na drugi strani se pa hoče ubraniti organiziranih delavcev in obdržati izurjene delavce v svoji službi, dokler jih ne spravi na drugi svet s svojimi samotežniki, razbeljeno rudo in drugo mašinerijo, še predno jim bo treba dati penzijo. "Organizacijo" je trust v svojih delavnicah že skoraj vničil. To delo je zvrševal sistematično.. Zdaj bo s penzijo ribaril v kalnem. Skušal bo zabraniti, da se delavci organizirajo z nova.

Ni treba, da je človek socialist in razume ta švindel, ki nima druzega namena, kot delavce potisniti še na nižjo stopnjo suženstva. Ako bi bili trustjani res vneti za delavski blagor, tedaj bi svojemu golemu orodju, kapitalističnim poslancem v zakonodajnih zastopih naročili, da izdelajo zakon, ki določa, da dobi vsak delavec, ki dela dvajset let v ameriški republiki brez obzira na delo, penzijo iz državne blagajne. Doneske za državni penzijski sklad, naj izključno plačujejo le kapitalisti.

Za tak zakon pa kapitalisti niso, ker bi ne mogli pretiti delavcem, da vsakdo zgubi delo, z delom tudi penzijo, kdor zaštrajka, da bi izvojeval boljše razmere.

Radi tega trdimo, da je "švindel", če posamezni podjetnik vpelje penzijski sklad le za svoje delavce.

• • •

— **V Owensboro**, Ky., je zgradila občina pred petimi leti elektrarno za $211,892. Prodajala je kolikovat po 5 centov. Po petih letih je pa elektrarna plačana in občina ima še $1040 čistega prebitka.

V Yacksonwille, Fla. je stala mestna elektrarna $171.000. Zgradili so jo pred 14 leti. Po 14 letih je bila plačana in občina je imela poleg še $400.000 čistega dobička.

Našteli bi lahko še druge enake primere in dokazali, da kar danes izdelujejo posamezni kapitalisti, da bi lahko proizvajala občina ceneje in v splošno ljudsko korist. Seveda bodo kapitalisti in njih trobila podkupljeni kapitalistični časniki in agitatorji trdili nasprotno, da tem lažje dobijo posamezniki koncesije, s pomočjo katerih praznijo žepe občanom.

• • •

— **V New Yorku** so obsodili Carmelo Rubino na 50 dni ječe, ker je družini Buffano izvabila $276. Kedar je kateri članov družine obolel, je dejala, da v bolnem delu telesa sedi peklenščck. Za izganjanje peklenščka je dala moder trak, katerega je bilo treba privezati na bolni del, ali pa neškodljiv prašek, ki je "imel čarovinsko moč."

Družina Buffano je žrtev cerkvenega poumnevanja. Prinesli smo vest, ker je med Slovenci še tudi mnogo takih, ki verjamejo v copernice, vodomce, peklenščka in drug enak "švindel". Kedarkoli se zglasi slepar ali sleparka, ki trdi, da zna "coprati" ali izganjati peklenščka, ga vrzite preko praga. Tako se bodete obvarovali gmotne škode. Peklenščka ne more nihče izganjati, ker ga sploh ni!

Zapomnite si to!

• • •

— **Imetek Rotšilda.** Dunajski bankir Rotšild ima okoli enajst tisoč milijonov kron premoženja. Le naftova vrela v Baku mu prinašajo 98 milijonov kron. Banka pa mu prinaša 900 milijonov Kr. Iz teh dohodkov bi moglo živeti 450.000 rodbin, ako pa štejemo na rodbino pet oseb, torej 2½ milijona ljudij. — Potem pa pravijo, da naj bodo ljudje sploh zadovoljni in naj čakajo na nebesa!

Naročajte karte-naročilnice! Koliko naj vam jih pošljemo?

Ameriška svoboda je lepi sen.

Tako obsoja sodrug Liebknecht deželo dolarjev in trustov.

Sodrug Karl Liebknecht se je zadnjo soboto v New Yorku poslovil od Amerike in odplul proti Nemčiji. Mudil se je v Ameriki okrog dva meseca — kratko dobo, toda dovolj dolgo, da je spoznal razmere, v katerih živi in trpi delavski razred.

Ko ga je pred odhodom intervjuvalo več časnikarskih reporterjev in spraševalo kako misli in sodi o Ameriki vobče, odgovoril jim je sodr. Liebknecht sledeče:

"Ko sem še kot dijak čital vašo ustavo, me je navdušila. Zdela se mi je največji dokument stare in moderne dobe. Toda kaj je naredila Amerika s svojo ustavo? Danes več ne pomeni nič; kos papirja je. — Vaša svoboda je lepi sen; ravnotako je vaš lov za srečo. Vse kar je resničnega v Ameriki, je izkoriščanje brez vsakih mej; brezskrbnost do človeškega življenja; brutalni, zverski dir za zlatom čez trupla milion in milion delavcev. — Naša železarska industrija v Nemčiji je manjša kakor vaša, toda zamorete-li najti v Nemčiji — monarhistični in militaristični Nemčiji — mesto, ki bi se le z daleč primerjalo z mizerijo, topostjo in ukuženostjo vašega Pittsburga? — V Ameriki sem videl več cerkvá kakor v kteri evropski državi. Zdi se mi, da vaši pridigarji in dahovniki govorijo o ljubeznji do bližnjega bolj kot kje drugje na svetu. Povejte mi za deželo na zemeljski obli, kjer bi se ljudje kakor gladni volkovi zaganjali drug v drugega kot se tu v Zedinjenih državah!"

Vprašali so Liebknechta kaj si misli o ameriških mestih.

"Vaša mesta" — odvoril je — "so zad za nemškimi kar se tiče javne posesti plina, elektrike, pouličnih železnic itd. Tudi glede stanovanj zaostajajo. Nad vašim ljudstvom se vrši hladnokrvni in cinični rop. Z delavci se pri vas postopa uprav po pasje, in če bi se to godilo v kteri drugi deželi, ki bi imela toliko političnih pravic, že davno bi pometli s tatinskimi korporacijami te vrste. Američanu pa je to nekaj čisto naravnega. Toda ne verjamem, da bi ameriški delavci bili vedno tako potrpežljivi. Mesto Milwaukee se je že zdramilo — drami se povsod — in prejalislej bodo sledila tudi ostala ameriška mesta."

— **Kdo vse pride v nebesa?** Knez male državice: "Povejte mi ljubi moj dvorni pridigar, ali pridejo tudi navadni ljudje, meščani, delavci, v nebesa?" Dvorni pridigar (po kratkem premisleku): "Gotovo, ni dvoma. Vsa kneževska visokost, če bi ne prišli, bi knezi in kralji ne imeli nikakšnih služabnikov!" —

Mr. Radič kmetu Grahu: "Kako vendar pridete do tega, da kličete Vašega psa za "Teddi?"

Mr. Grah: "To ime ima, ker mu najbolj pristoja. On namreč mnogo laja, pa ne stori ničesar."

Občni zbor delničarjev J. D. T. D.

Občni zbor delničarjev jugoslov. delavske tiskovne druzbe se vrši dne 17. dec. 1910 v dvorani Kostka, 3834 W. 26th St. vogal W. 26th St. in Avers ave.

Začetek točno ob osmi uri zvečer.

Vse delničarje opozarjam, da se vdeležijo tega zbora, ker bo po zakonu sklepčen brez obzira na število navzočih glasov.

John Petrič, tajnik.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Ill.

Naročnina: Za Ameriko $1.50 za celo leto, 75c za pol leta. Za Evropo $2 za celo leto, $1 za pol leta.

Oglasi po dogovoru. Pri spremembi bivališča je poleg novega naznaniti tudi STARI naslov.

PROLETARIAN

Owned and published EVERY TUESDAY by

South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Glasilo Slovenske socialistične organizacije v Ameriki.

Frank Podlipec, President;
John Petrich, Secretary;
Frank Janežič, Treasurer.

SUBSCRIPTION RATES: United States and Canada, $1.50 a year, 75c for half year. Foreign countries $2 a year, $1 for half year.

ADVERTISING RATES on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

2146 Blue Island ave. Chicago, Ill.

31

SKRBIMO ZA DECO.

Poželjivo stegajo pripadniki raznih verskih sekt in kapitalističnih strank svoje roke po delavski deci. V najnežnejši mladosti jim hočejo omračiti možgane z verskimi bajkami in okuženim nepravim patriotizmom.

Vsi, ki se preživljajo z humbugom, se zavedajo, da gre pšenica za nje v klasje, dokler je večina delavskega ljudstva nezavedna, da ne vé, da imajo vsi ljudje enake pravice do življenja. Ker je pa mlada, otročja duša pristopna verskim bajkam, krivemu patriotizmu, napačnim nazorom o narodnem gospodarstvu, so najemniki kapitalistov za delavsko deco, kot lovski psi za zajcem.

Učijo jo pokorščino do "višjih", da so bogatini in siromaki posledica božje volje, da je vedno tako bilo in vedno tako ostane, da je sploh današnji gospodarski red božja volja itd.

Pri vseh otrokih se ne razvija enako razum. In taki nauki, ako se jih ne prekriža o pravem času, rodijo pri duševno slabo razvitih otrokih take zle posledice, da je skoraj nemogoče v kasnejših letih prepričati jih, da so jih v mladih letih učili krive nauke, ki nimajo druzega namena, kot obdržati večino ljudstva v gospodarski sužnosti, da lahko manjšina vživa brez dela sadove dela večine.

S šovinističnimi in klerikalnimi nauki pokvarjena mladina pravi, kedar odraste: "Kar sta me oče in mati učila, to verjamem."

Siromaki ne vedo, da jih stariši niso mogli učiti kaj druzega, ker je bila njih vzgoja še pomanjkljivejša, raditega brezmiselno ponavljajo besede svojih starišev.

Ko so se rodili naši stariši, morda še ni bilo železnice preko ljubljanskega barja, a danes pa že ljudje letajo z letalnimi stroji kot ptice po zraku. Ker so naši stariši verjeli, da je sam peklenšček izumel prvo lokomotivo, naj bi verjeli mi, da je letalni stroj tudi njegovo delo.

Že ta primera dokazuje dovelj jasno, kako pogubonosni so nauki šovinističnih in klerikalnih vzgojevalcev za duševni razvoj mladine.

V mestih, kjer je razvita industrija, imamo danes javne ljudske šole. Socialisti priznamo, da se otroci marsikaj dobrega nauče v šoli. Ali poleg dobrega se učijo tudi slabo. Družba, v kateri živimo, je kapitalistična, katere podlaga je trhla in gnila. V ljudskih šolah vcepajo otrokom poleg praktičnih naukov za življenje tudi napačni patriotizem. Navdušujejo jih za morilce. Lavdon, Napoleon, Radecky in drugi morilci na debelo, so junaki, ki so zaslužili lavorov venec. Vojaška sukna je častna. Pred vsakim duhovnikom, knezom ali kraljem je treba sneti klobuk na ulici. Delodajalca je smatrati gospodarjem in dobrotnikom.

Take nauke je treba pobijati.

Kako?

Kjer je nedeljska socialistična šola, naj stariši pošiljajo svoje deco v šolo. Kjer je mladeniška socialistična zveza, naj vpišejo svojo deco, ko zapusti šolske klopi, v zvezo. Kjer pa ni šole in mladeniške zveze, naj pa stariši sami skrbijo, da bodo otroci socialisti, ko odrastejo.

Po delapustu naj se v krogu svoje dece pogovarjajo, da so vsi ljudje na svetu bratje in sestre, ki delajo. Razobložijo naj svoji deci, zakaj so žrtvovali nekaj desetic za ustanovitev socialističnega časnika v tujem jeziku, ali za obrambni sklad ruskega beguna, ali za štrajkarje v drugi državi ali mestu. Povedo naj ji, zakaj se zgražajo nad justičnim umorom, ki ga je zvršila španska vlada vsled priporočbe Vatikana nad Francescom Ferrerom. Razložijo naj ji, zakaj so "slavni" vojskovodje navadni morilci in da je spremembe oblik za človeško družbo iskati v gospodarskih vzrokih. Povdarjajo naj pa vedno, da ima delavec, ki je izdelal produkt, pravico do cele vrednosti produkta, da naj ljubijo vsakega delavca kot svojega brata in prezirajo vsakega bogatega lenuha. Raztolmačijo naj jim kakšen pomen imajo socialistične zmage na volišču v Nemčiji, Avstriji, Franciji ali drugod za vesoljno delavstvo.

Kjerkoli bodo stariši podučevali v tem smislu svojo deco, tam se bo širil med deco duh pravičnosti. Ko bo pa deca odrastla, bo pa videla v vsakem delavcu brez obzira na narodnost svojega brata, v bogatih lenuhih pa sovražnike delavskega stanu.

In dolžnost vsake socialistične matere je, da svojo deco podučuje že v nežni mladosti v smislu socialističnih naukov.

Gotovo bi bolelo mater srce, če bi se deca izneverila idejam in načelom, za katere se je ob strani svojega soproga borila vse žive dni.

Skrbimo za svojo deco. Vzgajajmo jo socialistično, da čim preje zasije delavstvu širom sveta svobode zlati žar, da bode vsaj naša deca svobodna, neodvisna od kapitalistov, če že moramo mi umreti kot mezdni sužnji kapitalistov.

J. Z.

ZNAMENJA ČASA.

Če opazujemo današnjo socijalistično gibanje, tedaj smemo vendar s ponosom reči, da smo v zadnjih par letih izredno napredovali, da je naša stranka bolj narastla, kakor vse ostale stranke. Še pred par leti tvorili smo socijalisti malo, neznatno skupinjo in izven naših krogov se o nas ni vedelo še ničesar, dočim smo se v svojih krogih prepirali o raznih teorijah in političnih taktikah. Leta 1900 smo premogli komaj 90.000 glasov. Naše časopisje je bilo še neznatno, naše imetje še malenkostno in organizacija komaj še v povoju. No, danes je temu drugače, kajti organizirani smo dobro v vsaki državi naše republike; imamo na tisoče organizatorjev in izvrstnih govornikov. Prvi in najboljši govornik in organizator, kakor je vsakemu izmed čitateljev že znano, je Evg. V. Debs. Med Slovenci je menda edini govornik Joseph Zavertnik. Ti skrbijo za socialistično propagando. Imamo že neštevilno tednikov na razpolago, kteri samo eden je razširjen med 2.000.000 čitateljev. V Chicagi in New Yorku ne izhajajo le angleški, temveč tudi slovanski in češki dnevniki, kteri izhajajo približno v 70.000 iztisih dnevno.

Socijalisti ne tvorimo sedaj več male skupine, temveč lahko računamo, da je zastopana naša stranka v raznih občinskih zastopstvih in državnih postavodajah. Čimbolj narašča naše število, tembolj raste tudi med ljudsko maso zaupanje do nas.

Današnja socijalistična stranka zavzema povsem nov element v socijalističnem gibanju, na ktero računa republikanska stranka v prihodnjih predsedniških volitvah na vroč volilni boj. Z mirno vestjo lahko trdimo že v naprej, da bode naša stranka imela veliko čez milijon glasov, dočim jih je v letu 1906 imela jedva 420.000. Dovolj jasno so že pokazale letošnje novemberske volitve po celi Ameriki.

Gospodarski položaj, od katerega je odvisno vse delavstvo, spreminja domačo politiko in opušča staro šego in iz tega se razvija napredno ekonomično politično življenje, koje se naravno in vedno ravna po času, modernega duha. Naši delavski časniki vstvarjajo vsak dan novo metodo ne le v družabnem, ampak tudi v političnem oziru. Socijalistično časopisje, to izvrstno orožje delavske mase, je simbol našega napredka. Dobro časopisje nam odkriva vso gnjilobo današnje trhle človeške družbe.

Nepozabni španski velikan, Fr. Ferrer, je žrtoval svojo kri in življenje španskemu narodu za probujo duševnega spanja. s svojim velepomembnem učenjem ni zbudil le španski narod iz duševnih zmot, zbudil je objednem tudi sosedni portugalski narod starega tlačanstva. Ferrerjeva svobodna šola in časopisje je delo, da je končno spoznalo v vsej nagoti škodljivega "poba" na kraljevem tronu. Kakor je uplivalo Fr. Ferrerjevo koristno delo na portugalski in ves ostali narod, tako upliva socijalistično časopisje na vesoljni proletarijat. In doba ni več daleč, ko se bo pomedlo z vsem kraljem in cesarjem in s črno golaznijo vred, kakor se je to zgodilo na Portugalskem.

Socijalistična stranka je torej nov problem v današnjem življenju. Ni je stranke, ktera bi se mogla ponašati na tako hiter kulturen razvoj in napredek kakor edino socijalistična. Vse druge stranke in strančice ginevajo od dne do dne, stranka naša pa maršira.

Cenjeni čitatelj! Ako še dvomiš o socijalistični stranki je znak, da si še duševno in gospodarsko zaostal. Pomudi se vendar nekoliko v duševnem razmišljenju in ne pusti se valjati v duševni lenobi. Stoj v bližini duševnega prepričanja in ne pusti, da bi se tvoje sanje porazgubile in ogoljufale tvoje velike nade. Razmotrivaj krivični sistem, vporabi svoj od narave podeljeni razum in ne pusti se izkoriščati tvojim nasprotnikom, kajti če jim podležeš, naložili ti bodo bremena ter izkoriščali, dokler ne postaneš duševen kakor telesen suženj. Vir vsega bogastva je tvoje delo, kaj pa imaš ti za svoje plačilo? žuljave roke, upognjen hrbet od napornega dela, razdrapano obleko, h počitku se vležeš lačen, a ustaneš še bolj sestradan kot poprej. Tvoja žena se ukvarja od ranega jutra v pozno noč z napol izstradanimi otroci v kaki strupeni bajti. Ti pa nalagaš zlato na kupe vedno ve in več, z žuljavimi rokami strežeš žrelam podjetnih peči in povzročaš množine nakopičenega bogastva. Ko ti pa tvoja delavna moč odpove, nisi za nič. Staro železo je boljše, kterega vsaj Žid za primerno ceno odkupi. Tebe pa ne mara nihče.

Socijalistična stranka je ono višnjevo rudeča luč na obzorju, prikazen boljših dni. Ne vznemirjaj se, prišel bode čas, ko boš z roko ljubeznjivo svojo ženo objel in jo peljal na svoj dom, ki bo tvoja last, z delom tvojih rok zaslužen in kterega ti ne bode nihče mogel zapleniti.

A. Wershnig.

Socializem in katoliška cerkev

(S. Zabrič.)

Iz med vseh cerkva, je katoliška najbolj nestrpna; bojujoča je. V svojih naukih je neodkritosrčna, ker uči in oznanuje mir, po drugi strani pa ščuje na boj. Zadnje čase se razni njeni služabniki spet zaganjajo v socijalizem. Zaganjajo se v njega in ga napadajo zato, ker raste, napreduje; ker postaja sila, ki bo zrevolucijonirala sedanji gospodarski in duševni nazor. Kat. cerkve nazor temelji na "razodetju" nadnaravnih moči, ugibanju, mistiki; socialističen pa temelji na realnosti: na materijalistično zgodovinskem svetovnem naziranju človeške družbe.

Brezdvomno je, da čuti vsled tega kat. cerkev, ki ne gre z duhom časa, velikega tekmeca v socijalizmu, zato ker se kažejo vsled njegovega nauka nove kali vere v človeštvo, mesto v nadnaravne reči, ki so zidane zgolj na domnevanju.

Druge verske sekte, ki niso tako ozkosrčne in ki gredo s časom naprej, so, mesto da bi napovedale socijalizmu boj, raje vzele ta nauk v zakup, ker vidijo, da je to nauk bodočega človečanstva.

Mi vidimo, da mora kat. cerkev radi svoje trdovratnosti in zakrknjenosti napram naprednim pojavom to stališče vedno in drago plačati; kajti val napredka ne pozna verskih in drugih mej. Zato vidimo, da se je po enih deželah že začelo izganjanje kat. duhovnov. V Franciji in Portugalski je vlada zaprla vse samostane, nje okupance pa zapodila čez mejo. To je bil pa še le začetek. Seveda, dokler bodo ti redovniki in redovnice imeli prostora za naseljevanja po druzih krajih, se bo stabilnost vedno lahko regulirala. Ampak čas ni več tako daleč, ko bo zavrelo tudi v poznejših krajih in takrat se ne bo več mogoče umikati s Francoskega na Špansko, v Avstrijo, Ameriko itd. Ljudstva raznih narodov napredujejo, volijo svoje zastopnike v postavodaje in potom njih izražajo svojo voljo. Vladala bo povsod večina in kot taka ne bo gledala nestrpnih dogmatikov s prekrižanimi rokami. Kakor so bile Francoska in Portugalska revolucija etična potreba, tako bo etična potreba, da bodoča večina omeji versko nestrpnost.

Ker zavzema socijalizem stališče materialistično svetovnega naziranja, sledi toraj logično, da smatra vse pojave v človeku in družbi za njegovo delo in stem odvrača odgovornost na boga; — vsled tega bo pa človeštvo vzelo ob določenem času tudi nalogo otresti se verske nestrpnosti v svoje roke. Kat. cerkev je dostikrat sama sebe proglasila, da je bila v zmoti, zakaj ne bi toraj enkrat tudi ljudstvo odločilo, da je živelo v verskih zmotah in da ne mara v naprej nič več tako živeti?

Resnica je, da se posamezniku ne more jemati vere, kakor ne revolucije. Govorimo le o večini, ki odloča za splošnost, za oficijelnost. Z drugimi besedami bi se reklo: Pod socijalizmom bo lahko imel vsak svojo vero za se (kar je dovolj) ne bo pa vera simbol ali organizacija javnega življenja t. j. sredstvo za biti ali ne biti dober. Ker bodo vsa gospodarska dobra investirana v občem sistemu, bo imel vsak priliko biti dober ne da bi se mu bilo treba bati hudiča ali laskati se bogu. S tem se začne prava vera v človeštvo. Dobro in slabo se bo vedno razlagalo napram človeku, ne napram bogu.

Ta vera bo prišla.

Če bo kat. cerkev sprevidela svoje napake v tem, ker neopravičeno napada velik nauk bodočnosti, je težko reči; če ne bo, se že naprej lahko trdi, da bo socijalizem prešel tudi preko nje. V boju bo zmagoval vedno človek za človeka, medtem ko bo nestrpen vernik s svojim bogom za nestrpen klerikalizem vedno podlegel. Bodočnost sliši napredku.

BLAZNI SISTEM.

Vdova Mary Chapman je pri zvezinem sodišču v Fort Scott, Kans., vložila tožbo proti San Franciscu Railway Co., za odškodnino po svojem soprogu, kteri je storil smrt po krivdi omenjene družbe. Porota je priznala vdovi $8000 odškodnine. Železniška družba je zahtevala novo obravnavo in zvezini sodnik je privolil. Druga porota je priznala vdovi $7000. Družba se je na to obrnila na prizivno sodišče v St. Paulu, in to sodišče je zavrglo razsodek druge porote, odbilo vdovi vsako odškodnino in razsodilo, da mora vdova poplačati sodnijske stroške! — Jednak slučaj se je nedavno dogodil v ravnotisti državi v Wilson County. Vdova Emily E. Condon je tožila Fredonia Portland Cement kompanijo, pri kteri je bil njen soprog smrtno ponesrečen. Porota ji je priznala $10.000. Pri drugi obravnavi, ki se je vršila v Fort Scottu, je pa sodnik Pollock (to je tisti sodnik, kteri je obsodil sodr. Warrena, urednika "Appeal to Reason-a" v šestmesečni zapor) ukazal porotnikom, da morajo obtoženo kompanijo oprostiti, a sodnijske stroške je naložil vdovi!

Tako postopa kapitalistična justica proti delavcem, njih vdovam in sirotam. Na tisoče takih slučajev bi še lahko našteli.

— Po poročilu policijskega šefa se je v Chicagu v mesecu novembru izvršilo 992 zločinov, med temi 397 roparskih vlomov in 85 cestnih ropov.

Dopisi.

La Salle, Ill.

Cenjeni sodrug urednik!

Volilna kampanja je minula, to pa pomeni za nas, da se je začela kampanja za leto 1912. Sodrugi in somišljeniki v La Salle in drugod ne smejo misliti, da smo storili že dovolj to jesen, ko smo pripomogli, da so se socijalistični glasovi podvojili.

Takoj sedaj moramo iti z nova na delo, da bomo pri prihodnjih volitvah rekli: naši glasovi so se spet podvojili ali potrojili na celi črti. Vsake nove volitve v naprej bodo prinesle nove soc. vspehe. Te so prinesle toliko, da je prišel v kongres en socijalist, mnogo jih je prišlo pa v občinske, deželne in državne postavodaje. Prihodnje morajo prinesti več soc. kongresmanov in več postavodajalcev v občinah in mestih. Vedno naprej — do predsednika Zed. držav! morajo biti naše želje. Zvoliti moramo tudi socijalistične sodnike, kajti ti imajo važno besedo v vsakdanjem življenju, kadar se deli pravica.

Od nas delavcev je odvisno vse; odvisni so štrajki, krize, pamanjkanje, beda in glad; saj je delavec v večini, zakaj ne bi torej volil mesto tega za dobre čase, dovolj obleke, jela in razvedrila? Mi vemo, da bi to vsak rad, toda kako doseči, je glavno uprašanje. Dragi bratje delavci!

Odgovor temu vprašanju je: — čitajmo delavsko socijalistično časopisje, socijalistične knjige in brošure, kjer se o vsem tem poučimo. Vse kar nam je treba, je izobrazba.

Vsled tega je pa dolžnost vsacega zavednega delavca, ki je v jugosl. soc. klubu, da se peča z agitacijo soc. literature, raznašanjem časopisov, letakov, brošur itd. in to ne gleče, če so le-ti pisani v angleškem jeziku. Če v La Salle ni mnogo angleških sodrugov, ki bi se zato zanimali, je to naša dolžnost, da to storimo mesto njih mi, in tako pripravljamo pot za ang. organizacijo. Pred zadnjo kampanjo je slov. soc. klub razdal med angleške delavce vsepolno "Chicago Daily Socialist" in "Next Step."

Vse to je pokazalo dober sad, če se pomisli, da so socijalisti pred par leti nazaj dobili le malo število glasov napram sedanjim.

Za take agitacije pa je treba vedno nekaj denarja, ker je treba plačati tisk. Soc. stranka ne dobi podpore iz Wall Streeta, kot je dobé druge kapitalistične stranke. Navezapa je le na prostovoljné prispevke delavcev. To delo pa mora izhajati iz politične organizacije. Vsled tega pozivljam vse sodruge v La Salle, ki so že enkrat bili člani kluba, da se zopet klubu pridružijo, da bo mogoče delati skupno, skozi dobo dela. V Jugosl. soc. klubu je bilo že 56 članov, pa se je število skrčilo. Zakaj, nevem.

Da se klub reorganizira, se je sklenilo, da se vse stare člane povabi pismenim potom na sejo. Prihodnja seja se vrši v nedeljo dne 11. dec. ob sedmi uri zvečer v navadnih prostorih.

Vsak sodrug naj pripelje seboj še enega somišljenika.

Na delo torej!

S soc. pozdravom

V. P. tajnik.

Hibbing, Minn.

Cenjeni urednik!

Prosim, da mi dovolite malo prostora v našem delavskem listu "Proletarcu."

V prigibu Vam pošiljam naročnino. Spregovoriti pa hočem tudi o tukajšnjem delavskem položaju.

Delo je dobiti težko. Kapitalisti pravijo: Zima je tu, delavcev pa imamo na izbiro.

Hudi časi so za delavca. Zakaj? Ker se delavci ne zavedajo svojega razreda. Večina ne čita delavskih časnikov. Še preveč se zanimajo za meščansko časopisje, ki prinaša dolga in široka poročila o cestnih ropih in napadih, o Taftovi kravi itd.

Še ni dolgo, ko sem obiskal nekega znanca. Ko stopim v hišo, vidim, da neki rojak-delavec čita skobski list. Sežem v žep in vzamem iz njega "Proletarca". Ponudim mu ga in rečem: "To je delavski list, čitaj!" Pogleda me malomarno in stegne roko po listu. Ko prečita nekaj vesti in člankov, mi ga vrne in pravi: "Aha, ti si socialist. Meni so pa "gaspud" v starem kraju prepovedali čitati slabe časnike."

Pogledal sem moža milosrdno. Zameriti mu nisem mogel. Saj je govoril le to, kar klerikalci slovenskemu kmetu v stari domovini pojejo od rojstva pa do groba. Ponavljal je besede ko izučena papiga. Misli, globoke misli ni bilo v njegovem odgovoru.

Ta slučaj, ki je eden izmed stoterih pa kliče vse zavedne delavce k vstrajnemu delu. Mnogo truda in dela bo še treba, da iztrebimo iz možganov nezavednih starišev krive nauke, s katerimi so jim "gaspudje" onkraj velike luže zalizali pamet.

Pozdrav vsem čitateljem našega delavskega lista. "Proletarcu" pa želim, da bi izšel v kolikor največji obliki za novo leto, da bomo zopet imeli mnogo lepega in poučnega čtiva.

Math. Deržaj.

Listu v podporo.

Cleveland, Ohio. Nabral Anton Pozareli, po seji društva Balkan dne 4. decembra in sicer: John Meden, 25 ct; A. Muha, da bi se precej oženil, 25 ct; M. Muhič, ker sem telefoniral a nisem dobil odgovora, 25 ct; M. Muhič, ker sem zopet izvoljen za blagajnika društva Balkan, 25 ct; A. Muha, želim dober uspeh društ. Balkan, 25 ct; A. Premrov, želim dobiti moja dva sina pri dobrem zdravju v starem kraju, 25 ct; J. Kinkof, da bi dobil dobro ženo, 25 ct, Mary Muhič, 10 ct; Helena Muha, ker so me brez mojega dovoljenja vpisali v dr. Balkan, 20 ct; J. Glašič, ker sem premlad za ženit in bom od Goloba leta kupil, 5 ct; Fr. Golob, ker fantje mladi iz starega kraja pridejo in pravijo, sem že naredil tri šihte z lopato, 25 ct; John Glašič,, rad bi videl, da bi prišel takoj Fr. Grimčič, 25 ct; A. Vuga, da bi se h . . . č na vrat obesil 5 ct; J. Meden, ker sem prišel podkovan 5 ct.

Reading, Pa. Peter Kočevar, 15 ct.

Imperial, Pa. Ant. Pierce, 10 ct. Živeli!

Kapitalistični umori.

V Franku, Alberta, Canada, je 9. t. m. eksplodiral plin v premogokopu. Po eksploziji je nastal požar in v par urah je bil celi rov razbeljen plavž. Štiriindvajset trupel usmrčenih premogarjev so že spravili na površje, a manjka jih še deset. Angleško časopisje poroča, da ponesrečeni premogarji so večinoma Slovani ("Austrians").

Zrakoplovba.

Največji rekord za brzino v letanju z aeroplanom je dosegel do sedaj francoski aviatik kapitan Bellanger, ko je 10. t. m. preletel daljavo sto milj v 70 minutah. Letel je proti vetru in sicer 4900 čevljev visoko od tal.

Volitve na Angleškem.

Na Angleškem se vrše že dober teden splošne volitve za parlament. Do 10. dec. je socialistična stranka, ki je tam znana pod imenom "Labour Party" izvolila 32 poslancev. V boju proti lordom tvorijo socialisti, liberalci in nacionalisti koalicijo proti takozvanim unionistom ali konservativcem, kteri hočejo obdržati zbornico lordov.

Po uradnem poročilu o letošnjem ljudskem štetju imajo Zedinjene države 93,402.151 prebivalcev. Ako prištejemo še Filipinske otoke, tedaj je prebivalstva 101,100.000. Narastka v minulih desetih letih je okrog 15 milionov. Največ ljudi ima država New York (9,113.279); zatem pride Pennsylvanija (7,665.111); in tretji je Illinois (5,638.591) itd.

BLAZNI SISTEM.

— V Michigan City, Ind., živi štirinajstletna deklica Catherine Barker, ktera poseduje 30 milionov dolarjev. Deklica ni tega ogromnega bogastva producirala, niti "zaslužila", podedovala ga je po svojih stariših. Koliko je še najstletnih deklic, ki nimajo poštenega krilca, gorke sobe in kaj jesti!

Stranka

Zvrševalni odbor slovenske organizacije v Jugosl. soc. Zvezi:
John Petrič,
Jože Zavertnik st.,
Frank Petrič.
Za narodni odbor:
Frank Podlipec,
Mike Kastrun.

DELAVCI V CHICAGI!

"Daily Socialist" bo izšel v soboto dne 17. dec. v posebni izdaji v korist štrajkujočim krojačem in šiviljam v Chicagi.

Delavci in tovariši! Sezite po njem, ker s tem podpirate štrajkujoče krojače in šivilje. Ves čisti prebitek dobijo štrajkarji.

NOTA: Vsi soc. klubi naj nemudoma naznanijo natančni naslov in ime kluba, da se za vse klube naenkrat naroči pečate.

Ste že poslali vsprejemne karte na tajnika v Chicago, ako ne, storite kakor hitro mogoče. Opozarja se, sodruge tajnike, da vedno čitajo kolone "Stranka." Glej predzadnjo številko "Proletarca."

John Petrich.

SLOV. DELAVCI V SYGANU, PA!

Dne 31. decembra vsi na veselico, ki jo jugosl. soc. klub št. 13. priredi v svojih prostorih. Na veselici bo svirala sloveča češka godba z Bower Hilla. Začetek je točno ob šesti uri zvečer.

Čisti prebitek je namenjen za podporo štrajkujočih bratov v Westmoreland okraju.

Vsak delavec, ki ljubi svojo deco, svoj dom, se mora udeležiti veselice. Mesece so bratje-delavci v Westmoreland okraju že na štrajku. In danes so bolj složni v tem dolgotrajnem boju proti trdosrčnim kapitalistom, kot so bili, ko je pričel štrajk, dasi jih upadli in bledi obrazi njih žena in otrok spominjajo vsaki dan, da v hiši kraljujeta beda in glad.

Delavci! Kar se danes vrši v Westmoreland okraju, lahko zadene nas ob priliki.

Vsi do zadnjega na veselico, da vsaj malce omilimo strašno bedo, ki jo trpijo žene in otroci štrajkarjev.

ODBOR.

POZOR ČIKAŠKI ČITATELJI!

Pred kratkem se je na vse čikaške čitatelje poslalo po dve vstopnici za maškaradno veselico, ki jo priredi soc. stranka v Cook Countiju na Silvestrov večer v Colizeumu.

Pričakujemo, da bo vsak čitatelj vzel eno vstopnico in prodal tudi drugo, ker gre čisti dobiček v našo korist. Upamo seveda tudi, da se sleherni te mednarodne maškarade udeleži. Razdalo se bo več dobitkov. Največji je $200 v gotovini. Za dobo zabavo bo preskrbljeno.

Tudi slovenski delavec naj pokaže svojo solidarnost.

Čitatelji, ki se maškarade po nobeni ceni ne morejo udeležiti niti prodati poslanih vstopnic, naj jih ne zavržejo ampak hranijo naj jih, ker bo tisti teden po novem letu prišel naš zaupnik okoli in denar ali vstopnice kolektal.

..Pozor torej!

T. z. odbor.

Sodnik kandidatu, ki želi postati državljan: "Kje se delajo zakoni za ameriško ljudstvo?"

Kandidat: "Na Wall Street v New Yorku."

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

4. Ali je res, da bodo socialisti odpravili denar kadar zavlada socializem? — Cleveland, O.

To vprašanje bodo socialisti pozitivno rešili šele takrat, ko se socializem deloma že vresniči. Naloga današnjih socialistov je, da ustanovimo socialistično družbo; naloga bodočih socialistov pa bo, da socialistično družbo uredijo kakor bodo najbolj znali in kakor bo najbolj prav za vse ljudi. Lahko pa že danes rečemo, da kadar bode odpravljen profit, odpravljen bo tudi denar. Denar samnasebi ni itak nič vreden. Predstavlja le vrednost kapitala, t. j. mašinerij, zemlje in drugih naravnih sil brez kterih je nemogoče proizvajati človeku potrebne stvari. Ker je pa danes kapital v privatnih rokah, služi denar kot sredstvo za izmenjavo lastnine bodisi nad kapitalom ali produktom. Kakor hitro pa kapital postane splošna last družbe in bo služil le v porabo ne za profit, tedaj je denar nepotreben. Vsak član družbe dobi po svojih delih vsega dosti kar potrebuje za življenje, razvedrilo in izobrazbo. Kaj mu če potem denar? Bodoči človek bo šele spoznal, kako lahko se izhaja brez vsakega denarja.

Razno.

V Pennsylvaniji je zakon, po kterem ne sme kandidat volilcem pred volitvami ničesar obljubiti niti jih zagotoviti, da bo storil toaliono, če bo izvoljen. Ta zakon je dal nasprotnikom delavstva v Readingu priliko, da so v izvolitvi sodruga Maurera za zakonodajskega poslanca našli dlako v jajcu, češ, da je obljubil volilcem, da bo del svoje plače, ktero dobi od države kot član zbornice, dal za zavod za jetične v imenovanem mestu. Vsledtega — pravijo hlapci kapitalistične politike — socialist Maurer ni upravičen do mandata, ki so mu ga priborili delavci. Lep zakon, res! Kandidat je lahko največji grafter, toda obljubiti pa ne sme, da ne bo več sleparil, kajti potem njegova izvolitev ni veljavna. Volilci ne smejo vedeti, kdo je njihov kandidat in kakšna načela zastopa; volilci morajo samo glasovati za kandidate, ki jih izberejo kapitalisti, in molčati kot nema čreda — nimajo pravice, povedati kandidatu kakšne zakone da hočejo od njega. In to je svoboda!

Kardinal Gibbson večkrat zine kakšno "modro" kar lačni reporterji rmenega časopisja vjamejo še gorko in stresejo na potrpežljivi papir. Zadnji teden je kardinal zopet odprl usta in povedal, da trusti bi bili "allright" samo pošteni (!) bi morali biti. Je to vse, kardinal? Kardinal Gibbons lahko trustom prodaje poštenost, obenem lahko pridiguje lisicam v strpljivosti do kokošjega mesa, nosi vodo v Michigansko jezero ali pa — molči. Zaleglo bo jedno kakor drugo.

Kapitalistični umori.

— V Newarku, N. J., je dne 26. nov. zgorela tvornica za škatlje, lastnina Newark Paper Box Co. Ogenj je nastal ravno ob času, ko se je delalo in med delavci je nastala velika panika. Posledica: triindvajset deklet je zgorelo, oziroma zadobilo smrtne opekline, vsled kterih so potem umrle v molnišnici. V tvornici so bile uposlene večinoma ženske.

— V rudniku Jumbo Asphalt blizo Mc Alestera, Okla., je bila 28. nov, razstrelba. Posledica: štirinajst rudarjev je bilo usmrčenih.

Ruski car zopet steza svoje krvave prste na ameriško ozemlje za političnimi begunci, kteri so srečno ušli rabljem v Rusiji. Topot hoče ugrabiti revolucionarja Savo Fedorenka, kterega so na posredovanju ruske vlade prijele oblasti v Canadi. Sodišče v Canadi bode sedaj na podlagi preiskave in svedočb razsodilo, ali je Fedorenko kak zločinec ali samo politični begun. Organizirano delavstvo v Canadi in v Zedinjenih državah protestira navsomoč zoper nameravano deportacija Fedorenka. Chikaški socialisti so priredili že tri protestne shode. Ameriški delavci so carju oteli Pourena in Rudoviča; rešijo lahko tudi Fedorenka. Na noge vsi, da se carju ne posreči krvavo delo!

Malo manj kot skeb je tudi tisti delavec, kteri kupuje v prodajalnah skebsko blago, izdelano od skebov v neunijskih delavnicah in tvornicah. Kadar kupujete obleko, vrhnjo suknjo, klobuk, čevlje itd. vselej poglejte če je na blagu unijska znamka (union label.)

Le brez skrbi, sodrug Warren! Dobro si gral svojo vlogo in zadel si v črno. Mi ti moramo samo čestitati. Da greš v ječo za pravično stvar — vredno je več kot pa vse tvoje delo s peresom in besedo. Kapitalistični sodniki res dobro skrbijo za socialistično propagando. Ali da se izrazimo z urednikom demokratskega lista "Times Herald" v Dallasu, Tex.: Ako pojde Warren v ječo, povzročilo bo samo to več socialistov v Ameriki kakor jih pa zamorejo povzročiti vsi socialistični agitatorji od Petrograda do San Francisca."

Mr. Dobravec beraču: Z vašimi naočniki izgledate pa res dostojanstveno."

Berač: "Ja, ja; pokvaril sem si oči pri iskanju dela."

Zgodilo se je čudo, da so štiri milijonarji — W. C. Comstock, Bartley R. Richards, Charles Jaminson in Agnila Triplett — kteri kontrolirajo velikanske črede klavne živine na Zapadu, obsojeni v enoletno ječo. Ogoljufali so vlado za zemljišča. Po dolgem sodnem procesu, kteri se je vlekel že leta, je najvišje sodišče končno potrdilo razsodbo nižjega sodišča in četvorica milionarjev mora v ječo. Ampak kakšno ječo! Kar tu poroča kapitalistično časopisje, bilo bi absolutno neverjetno, če bi se pripetilo kje drugje in ne v — Ameriki. Ko so štirje milionarji uvideli, da ne pomaga nobena "žavba", da morajo odsedeti eno leto, najeli so ekstra Pullmanov vagon in prepotovali vse zapadne države z namenom, da si — ogledajo ječe in izberejo jedno, ktera jim bo najbolj "pasala." Končno se jim je izmed vseh najbolj dopadla "keha" v Hastingsu, Nebraska. Tamošnji šerif jih je z veseljem(!) sprejel in jim prepustil jeden celi oddelek v zaporih, za kterega so "jetniki" obljubili visoko najemnino. Uredili so si celice po lastnem okusu. Postavili so notri biljard, železne ograje so nakitili s cvetjem in tla pokrili s težkimi turškimi preprogami. Posebni japonski kuhar bo ves čas pripravljal jedila zakar dobi $250 na dan. Jedna celica bo služila za kadilno sobo, druga za igralnico, tretja za jedilnico itd. Sploh "ječa" omenjenih štirih milionarjev prekaša marsikteri "clubhouse" in bordel. Tako je med milionarji. Med reveži pa — — —?

Obnovljenje telesa.

Naše telo se trajno spreminja. Mnogo malih delov ali celic, iz kterih obstoja telo, izmira in na njihovo mesto nastopajo drui. Ako ti novi deli dobivajo dovoljne hrane, mi te premembe niti zapaziti ne moremo. Nove celice so močne in dlavne. Da se pa dobro hranijo, treba je, da dobivajo dobro in zdravo kri. Slaba kri daje slabo hrano, celice izmirajo in posledica tega je telesna slabost. Dobro kri prouzroča popolna prebava in naša dolžnost je, da pazimo na prebavni proces. Kakor hitre zapazimo kakov nered v svojem teku, treba je raditi Trinerjevo ameriško zdravilna grenko vino. Ono vam bo docela izčistilo črevo in pokrepčalo vse orane. Rabite ga v vseh neprilikah želodca, drobovja, krvi in živcev. V lekarnah. Jos. Triner, 1333—1339 South Ashland Ave., Chicago, Ill.

Podpirajte socialistično časopisje! Naročajte, čitajte in širite 'Proletarca'! Priporočajte hrvatskim delavcem 'Radničko Stražo'.

Nove JESENSKE obleke
v vseh najnovejših krojih in barvah
$7.50 do $25.00
"PRESTO"
najnovejši patentovan ovratnik.
Sukne
po krojih Kerseys, Vicunas, in Tweeds v vseh barvah za moške, dečke in otroke
$6.50 do $30.00
LAWNDALE CLOTHING HOUSE
S.W. Corner 26th & Central Park Ave.
Rudolph Layer,
lastnik.

DOBRA, DOMAČA GOSTILNA v Clevelandu, Ohio
J. SVETE po domače pri ZALARJU
6120 St. Clair ave
toči vino, pivo in žganje prve vrste. Smedke prve kvalitete so na prodej. Za mnogobrojen poset se priporoča rojakom v Clevelandu, pa potnikom Lastnik.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA.
Najpripravnejša in najcenejša parobrodna črta za Slovence in Hrvate.
Regularna vožnja med New-Yorkom, Trstom in Reko.
Brzi poštni in novi parobrodi na dva vijaka:
Martha Washington, Laura, Alice, Argentina in Oceania
Druge nove parnike, ki bodo vozili 19 milj na uro, gradijo.—Parniki odplujejo iz New Yorka ob sredih ob 1 popoldan in iz Trsta ob sobotih ob 2 popoldan proti New Yorku.—Vsi parniki imajo brezžični brzojav, električno razsvetjavo in so moderno urejeni. —Hrana je domača. — Mornariji in zdravnik govorijo slovensko in hrvatsko.
Za nadalne informacije, cene in vozne listke obrnite se na naše zastopnike ali pa na:
PHELPS BROS. & CO.
Gen'l Agt's, 2 Washington St., New York.

Skladišče čevljev
za dame, možke in otroke
Domača tvrdka
Izdeluje nove čevlje po meri in prevzame vsa popravljalna dela, spadajoča v čevljarsko obrt!
Za obila naročila se priporoča sl. občinstvu
JOSIP JECMENJAK, lastnik
1831 So. Centre Ave., Chicago, Ill.

NAJBOLJŠA KUHINJA!
Billiards, Pool Table, Prenočišča za potnike.
Jedi pripravljene po domače. Odprto po dnevi in po noči.
P. Perič, 1412 W. 18. St., Chicago, Ill.

MEDNARODNO MAŠKARADO
prirede
SOCIJALISTIČNE ORGANIZACIJE v Cook Countiju
NA SILVESTROV VEČER T. L.
v velikanski areni Colizeuma
NA WABASH AVE. IN 15ti CESTI.
Na tej maškaradi bo zastopanih cela vrsta narodov. Za dobro godbo, ples, pijače vse vrste in izvrstno zabavo bo skrbel v to izvoljeni mednarodni odbor. Razdelilo se bo več dobitkov. Ustopnice stanejo pri blagajni pred durmi 50c. Pri upr. Proletarca in agitatorjih 25c.

Slovencem in Hrvatom priporočam svoje moderno brivnico.
FRANK ZORNJAK,
1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Importiran starokrajski tobak vsake vrste
za cigarete, pipe in žvečenje. Importirane cigare in cigarete. Vse pristno in po zmernih cenah.
VAC. KROUPA,
1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

POZOR! POZOR!
IG. KUŠLJAN
GOSTILNIČAR
228—1st Ave., Milwaukee, Wis.
Ima najbolje pijače in vedno pripravljen prigrizek, po zmernih cenah.—Lokalni in potujoči rojaki—dobrodošli!

Sodrugi! Priporočajte hrvatskim delavcem "Radničko Stražo"!

I. STRAUB
URAR
1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima veljo zalogo ur, verižic, prstanov in drugih dragotin. Izvršuje tudi vsakovrstna popravila v tej stroki po zelo nizki ceni.
Obiščite ga!

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.
Zdravnik za notranje bolezni in ranocelnik.
Izdravniška preiskava brezplačno—plačati je le zdavila, 1924—26 Blue Island Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do 3 popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicage živeči bolniki naj pišelo slovenski.

Slovencem in Hrvatom!
naznanjamo, da izdelujemo ramovratne
obleke, po najnovejšem kroju. Ustijko delo; trpežno in lično. V zalogi imamo tudi razne druge potrebščine, ki spadajo v delokrog krojača — oblek.
Pridite in oglejte si našo izložbo.
Z vsem spoštovanjem
J. J. DVORAK & CO.
UNION CLOTHIERS AND TAILORS
BLUE ISLAND AVE.
1853-55 Blue Island Ave.
Chicago, Ill.

Slike za Božič
naj se preskrbe zdaj. Nikar ne čakajte predolgo.
Wilke
dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne
in najfinejše
slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene skupine.
Fotografira tudi zvečer po naročilu.
1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.
NA VOGALU 14. PLACH.
TELEFON CANAL 237. USTANOVLJENO 1883.

Izdelujemo obleke po meri po $20. $22, $25.
Prodajemo gotove obleke po $10, $12, $14, $15.
Imamo veliko zalogo modernih klobukov v najraznovrstnih bojah.
V zalogi imamo tudi veliko zalogo srajc, kravat, jank, spodnjih hlač, opank, i t. d.
Za mnogobrojna naročila se priporoča
PRVA HRV. TRGOVINA ZA OBLEKE **JURI MAMEK,**
1724 S. Centre Ave., Chicago, Ill.

Zdravljenje mož v 5 dneh
brez noža in bolečin

Varicocele, Hydrocele (RAZŠIRANJE ŽIL)
Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicoceli, Strieturi. Dalje ozdravim nalezljivo zastrupljenje, živčne nezmožnosti, vodenico in bolezni tičočih se možkih.
Ta prilika je dana tistim, ki so izdali že velike svote zdravnikom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili zdravljeni od tucatov zdravnikov brezuspešno, da posedujem le jaz edino sredstvo, s kterim zdravim vspešno.
Za nevspešno zdravljenje ni treba plačati—le za vspešne.
Ozdravim pozitivno želodčne bolezni, pljučna, na jetrih in ledvicah ne glede kako stara je bolezen.
Tajne možke bolezni zdravim hitro, za stalno in tajno. Živčene onemoglosti, slaboet, zguba kreposti, napor, zastruplenje in zguba vode. Pljuča, nadc... Bronchitis, srčne bolezni in pljučne zdravim z mojo najnovejšo metodo.
....ženske bolezni v ozadju, beli tok in druge zdravim za stalno. —Zastrupljenje in vse druge kožne bolezni kakor prišče, ture, garje, otekline.—Močni tok in druge bolezni. Preiščе in svetuje zastonj. Govorimo slovansko.
DR. ZINS, 41 **SO. CLARK ST.** between Randolph and Lake Sts. **CHICAGO**
Uraduje: od 8 ure zjut. do 8. ure zvečer. V nedeljo od 9 ure zjut. do 4 ure pop.

ALOIS VANA
— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač.
1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1405

Jako važno vprašanje?
"Ali sem že poslal zaostalo naročnino na "Proletarca"?
Še ne! —

Splošna pravila soc. stranke

(SOC. PARTY.)

sprejeta na soc. kongresu v Chicagu, v maju 1910.

ČLEN I.

Ime.

§ 1. Ime te organizacije je "Socijalistična stranka" (Socialist Party), izvzete so le države, kjer zakon za ime zahteva drugače.

ČLEN II.

Članstvo.

§ 1. Vsaka oseba, bivajoča v Zed. državah, stara osemnajst let in dalje, broz razlike spola, rase, polti ali vere, je pretrgala vso vez z ostalimi političnimi strankami in se strinja s principi socialistične stranke (Soc. party) vršeči politično delo, je lahko član te stranke.

§ 2. Osebe, ki zavzemajo častno ali odgovorno mesto, podeljeno po kaki drugi kakor socijalistični stranki (izvzemši civil service mesta) nemorejo biti člani socijalistične stranke.

§ 2. Član, ki želi prestopiti s stranke ene države v stranko druge, lahko to stori s predložitvijo svoje članske knjižice, kažoče, da je občasu prestopa poravnal vse prispevke. V tem slučaju naj krajevni tajnik, h kteremu je član pristopil, obvesti krajevnega tajnika, od kterega je član prestopil.

§ 4. Noben član stranke se ne sme ne v državi ne v teritoriju pod nobeno pretvezo vmešavati v organizirano ali splošno gibanje v kterikoli drugi državi.

§ 5. Vsaka nanovopristopivša oseba k socijalistični stranki, mora podpisati sledečo izjavo:—"Podpisani priznavam med kapitalisti in delavci razreden boj, da je potrebno delavskemu razredu združiti se v posebni politični organizaciji, nasprotni vsem drugim strankam, vstanovljene po kapitalističnem razredu in izjavljam vsled tega, da sem pretrgal z ostalimi strankami vsako vez, ter sprejemam izjavo in pravila Socijalistične stranke, kakor tudi politično akcijo, z željo, da postanem član te stranke."

§ 6. Vsakega člana stranke, ki nasprotuje političnemu delu, kot orožju delavskega razreda za pomoč njegove osamosvojitve (emancipacije), se ima izključiti iz stranke.

ČLEN III.

Uprava.

§ 1. Zadeve Socijalistične stranke rešujejo osrednji tajnik, osrednji zvrševalni odbor, osrednji odbor, zbori (konvencije), kongresi in splošno glasovanje stranke.

§ 2. Za vsa osrednja uredniška mesta v stranki, je treba biti član stranke nepreneho ma tri leta.

ČLEN IV.

Osrednji odbor.

§ 1. Vsaka organizirana država ali teritorij, je na vsakih dva tisoč dobrih članov (ali nad polovico od teh) zastopana v osrednjem odboru po enem članu. V svrho, da se določi, do koliko zastopnikov je vsaka država ali teritorij opravičena, ima osrednji tajnik začetkom vsacega leta sestaviti poprečni račun plačane članarine take države ali teritorija, v preteklem letu.

§ 2. Člani tega odbora se volije potom splošnega glasovanja, po članih države ali teritorija, ktere zastopajo. Njih doba ne sme biti daljša nego dve leti. Člani so podrejeni ostavki splošnega glasovanja tozadevne države.

§ 3. Osrednji odborniki imajo seje, kadar se jim zdi to potrebno.

§ 4. Stroški osrednjih odbornikov, prisustujočih sejam, se plačajo iz osrednje blagajne.

§ 5. Noben predlog osrednjega odbora nesme biti oddan pismenim potom na splošno glasovanje, dokler ga v teku tridesetih dni ne podpiše vsaj pet članov osrednjega odbora, izmed kterih ga imajo trije iz različnih držav podpirati.

§ 6. Osrednji odbor vsprejema za svoje seje svoj opravilnik, ki pa nesme nasprotovati tem pravilam.

ČLEN V.

Dolžnosti in moč osrednjega odbora.

§ 1. Dolžnost tega odbora je zastopati stranko v narodnih in mednarodnih zadevah; sklicevati nominacijske zbore in posebne zbore (konvencije) določene po splošnem glasovanju stranke; pripraviti zborom poročila ter vsprejemati in oddajati vsa poročila in akcije zvrševalnega odbora, kamor spadajo.

§ 2. Osrednji odbor ne izdaja niti ne namerava upeljati uradnega "Glasila".

ČLEN VI.

Osrednji zveševalni odbor.

§ 1. Osrednji zvrševalni odbor sestoji iz sedmih članov od članstva stranke in se izvoli za dobo dveh let. Člani zvrševalnega odbora se volijo potom splošnega glasovanja. Poziv za nominiranje izide prvi dan meseca oktobra v letu z neenakim številom kandidatov. Vsaka krajevna organizacija je opravičena do sedem kandidatov. Tridest dni je dovoljeno za nominiranje, deset za sprejemanje in odklanjanje, petdeset pa za splošno glasovanje. Nominacije petih krajevnih organizacij opravičijo kandidata, da pride na glasovnico. Tistih sedem kandidatov, ki dobe največ glasov, so izvoljeni. Prazna mesta se dopolnejo na isti način. Člane zvrševalnega odbora se lahko odpokliče potom splošnega glasovanja, na način, označen v paragrafu XIIteh pravil, izvzemši, če v takih slučajih ni razglašene trideset dnevne inicijative, ampak je zadeva takoj razposlana na glasovanje.

§ 2. Dolžnost osrednjega zvrševalnega odbora je nadzorovati in uravnavati delo osrednjega tajnika; organizovati neorganizirane države in teritorije; sprejemati in oddajati poročila osrednjega tajnika in razrešiti ves tekoči posel v glavnem uradu, izvzemši tistega, ki je po teh pravilih odmerjen za osrednji odbor ali za splošno glasovanje stranke. Osrednji zvrševalni odbor izdela tudi načrte, program in opravilnik dnevnega reda splošnih zborov (konvencij) stranke v mejah ustave, ki je pa vse podrejeno odloku zbora.

§ 3. Osrednji zvrševalni odbor sprejema svoj oparvilnik za dnevni red svojih sej, ne nasprotujoč tem pravilam ali pravilam osrednjega odbora.

§ 4. Osrednji zvrševalni odbor razpošlje kopije zapisnika obdržanih sej na vse člane osrednjega odbora; tak zapisnik se tiska tudi v mesečnem buletinu. Vsaka zadeva osrednjega zvrševalnega odbora, izvzemši prizadeta po predlogu kakega člana osrednjega odbora v teku petnajstih dni, po razglasu take zadeve, poslane po pošti potom članov osrednjega odbora, je pravomočna.

§ 5. Osrednji zvrševalni odbor prireja seje, kadar vidi, da je to potrebno. Med časom se vodijo vsi posli potom dopisovanja.

ČLEN VII.

Osrednji ali gl. tajnik.

§ 1. Osrednji tajnik se voli na vsake dve leti, istočasno in na isti način, kakor osrednji zvrševalni odbor. Prazna mesta se dopolne na isti način. Za zvrševanje svojega posla dobi petnajst sto dolarjev na leto in da jamščino, ktero določi osrednji zvrševalni odbor.

§ 2. Osrednji tajnik ima skrbeti za vse zadeve v glavnem uradu podrejene uravnavanju zvrševalnega in osrednjega odbora. Dobiva poročila državnih organizacij in teritorijev; upravlja blagajno, birou za predavanje, birou za literaturo in sploh take oddelke, ki bi se ustanovili pozneje v zvezi z glavnim uradom.

§ 3. Osrednji tajnik izdaja za vse strankarske organizacije mesečni buletin, ki usebuje vsa važna uradna poročila in objave kakor: poročilo o finančnem stanju stranke; pregled razmer in članstva raznih držav in teritorijalnih organizacij; glavno delo rešujoče po osrednjem odboru in druge podobne stvari, ki bi utegnile zanimati člane stranke. Osebne korespondence se v b letinu ne objavlja. Buletin naj služi v prvem oziru bolj važnosti organizacije in propagandističnemu delu; delu državnih, teritorijalnih in lokalnih organizacij, diskuzijam in razlaganjem novih in uspešnih sredstev za orgaziranje, pouk in propagando.

§ 4. Osrednji tajnik je pooblaščen, nastaviti si tako pomoč, ki je najbolj potrebna in pripravna za reševanje dela v gl. uradu. Tak nastavljence je lahko odpuščen po gl. tajniku, osrednjem zvrševalnem odboru ali osrednjem odboru.

§ 5. Osrednji tajnik in osrednji zvrševalni odbor se lahko odpokliče potom članov stranke.

§ 6. Osrednji tajnik zamore biti začasno odpoklican potom osrednjega zvrševalnega odbora, dokler splošno glasovanje, predloženo takoj članstvu stranke, po osrednjem zvrševalnemu odboru, zadeve ne reši.

§ 7. Kterikoli član ali člani osrednjega zvrševalnega odbora, zamorejo biti odpoklicani po večini osrednjega odbora, dokler splošno glasovanje, predloženo takoj članstvu stranke, po osrednjem odboru, zadeve ne reši.

ČLEN VIII.

Birou za predavanja.

§ 1. V uradu gl. tajnika se ima vzdržavati v svrho prireditev predavanja in propagande za socijalizem, Birou za predavanja.

§ 2. Ta Birou ima pravico prirejati posebna predavanja pod njegovim nadzorstvom pri vseh organizacijah stranke, chautaquih ali drugih organizacojah; zahtevati pa se zamore za taka predavanja odškodnino, za slučajno nastale stroške.

§ 3. Osrednji odbor ima določiti splošno ceno nagradam za vse predavatelje in organizatorje, vposlene za plačilo pod nadzorstvom tega odbora.

§ 4. Poročila v buletinu glede organizatoričnega dela in predavanja, naj bodo vsaka posebej.

ČLEN IX.

Birou za literaturo.

§ 1. Osrednji odbor ima istotako vzdrževati na gl. stanu stranke oddelek pregledne socijalistične literature.

§ 2. Birou za literaturo mora skrbeti vedno za zalogo socijalističnih knjig, letakov i. t. d., za organizacije stranke in druge ter ima pravico, z dovoljenjem odbora, izdajati tudi socijalistne publikacije namenjene soc. propagandi, vendar mu ta paragraf ne daje pravice, izdajati ali tiskati kak perijodičen list.

§ 3. Čisti dobiček literarnega Biroa sliši v splošen fond strankine blagajne.

ČLEN X.

Zbori (konvencije).

§ 1. Redni občni nominacijski zbor stranke se vrši vedno v letu, ko se voli predsednika in podpredsednika Zed. držav.

§ 2. Kongres stranke se obdržava v svrho pregleda strankinega programa in poročila o agitaciji in organizacije stranke, vsako leto enakih letnic (kakor 1912—1914 itd.), če ni vmes nomacijske konvencije. Dnevni red za ta kongres pripravi osrednji zvrševalni odbor, ki je pa podrejen odloku kongresa. Način zastopstva je sledeči: en delegat at large zastopa splošne — skupne člane in potem je en delegat na vsakih pet sto članov. Delegatje se volijo in potrjajo tako, kot za nominacijske zbore.

§ 3. Izvenredni zbor stranke se lahko skliče vsak čas, če to določijo člani stranke s splošnem glasovanjem.

§ 4. Čas in kraj obdržavanja, rednih ali izvenrednih zborov, določa osrednji odbor.

§ 5. Način zastopstva vseh nominacijskih (t. j. kjer se voli kandidata za predsedniško kampanjo) zborov, je po državah. Vsaka država in teritorij je opravičena do enega delegata at large, t. j. v splošnem, in potem na vsacih štiri sto dobrih članov po enega več. Vsekakor pa delegat, ki ni stanujoč v državi, ktero hoče zastopati in ni vsaj dve leti član njene organizacije, ne more biti nje zastopnik na konvencii.

§ 6. Vožni stroški za delegate sem in tje h strankinim zborom in kongresom, se plačajo iz osrednje blagajne. Taki stroški se pokrijejo na ta način, da se dene na stran deset odstotkov od splošnih mesečnih prispevkov.

§ 7. Volitve delegatov za skupne zbore (konvencije) se ne smejo vršiti pozneje nego šestdeset dni pred zborom. Tajnik tozadevnih državnih organizacij, ima vposlati ne kasneje nego trideset dni pred zborovanjem osrednjemu tajniku poverila izvoljenih delegatov.

Osrednji tajnik pripravi tiskan pregled poverjenih delegatov, kteri se pošlje na vse prijavljene delegate in strankinem časopisju, da ga objavi. Tak pregled ima vsebovati poklic vsacega delegata in njegov urad ali posel v stranki. Dalje mora gledati, da so vsa uradna poročila, ki pridejo na zbor, tiskana in razposlana na vsacega prijavljenega delegata vsaj petnajst dni pred zborom, ter oddana strankinem časopisju, da jih objavi.

Ob določenem času, ko je vse pripravljeno, ima osrednji tajnik otvoriti zbor in pozvati delegate k redu, čita imena, da se osvedoči o številu prijavljenih delegatov, kteri konstituirajo in organizirajo zbor.

Dnevni red bodi sledeči:

1. Volitev predsednika za tisti dan.
2. Volitev tajnika, zapisnikarja in reditelja.
3. Nominacije sledečih odborov:
   V poverilni odbor — 7 članov.
   Odbor za izjavo (plaformo), 9 članov.
   Odbor za pravila — 9 članov.
   Odbor za resolucije — 9 članov.
   Odbor za način in sredstva, 9 članov.
   Za poročila osrednjih uradnikov — 7 članov
   Za mednarodne zadeve — 5 članov.

Po dani priložnosti za odklonitev, se ima cela zgornja nominacijska lista, kakor je zgoraj označena, tiskati v obliki glasovnice.

4. Poročilo odbora o opravilniku, imenovan po osrednjem zvrševalnem odboru.

§ 8. Vse splošne izjave (platforme), izboljšanje izjav in resolucije, sprejete na zborih ali kongresih, se imajo oddati po vrsti članom stranke na splošno glasovanje. Ena četrtina redno izvoljenih delegatov imajo istočasno pravico predložiti zamenjalne paragrafe članom stranke. Taki zamenjalni paragrafi, podpisani po četrtini tacih delegatov, imajo biti izročeni osrednjemu tajniku, in sicer ne pozneje, nego en dan predno se zbor ali kongres razide.

ČLEN XI.

Referendum (splošno glasovanje).

§ 1. Predlogi, za izboljšanje bodisiže kteri del teh pravil, kakor tudi drugih predlogov ali resolucij, ki ima o njih glasovati splošno članstvo stranke, imajo biti predloženi po osrednjem tajniku na splošno glasovanje, so na zahtevo krajevnih organizacij, ki reprezentirajo vsaj pet odstotkov vsega članstva stranke, na podlogi vplačane članarine preteklega leta nahajajoči se vsaj v petih državah, izpoostavljeno, da je dovoljno število, ki to podpirajo in se ima dati vsaj šestdeset dni časa, da pride priobčeno v buletinu. Volitve za spiošno glasovanje se zaključijo petdeset dni potem, ko so objavljene.

§ 2. Vsako stališče ali zadeva, predložena za splošno glasovanje stranki, ima biti oddana brez kakega uvoda ali opombe.

ČLEN XII.

Državna organizacija.

§ 1. Ustanovitve vseh državnih ali teritorijalnih organizacij ali njih reorganizacij, ki so se razšle, se imajo uravnati potom zvrševalnega odbora, v soglasju opravilnika osrednjega odbora.

§ 2. Nobena država ali teritorij ne more biti preje organizirana. dokler nima vsaj deset krajevnih organizacij ali ne manje od poprečnih dvesto članov. Vendar pa ta določba ne zadene tiste države, ki so bile organizirane, predno so se ta pravila sprejela. Če šteje kakšna država skozi šest mesecev manje nego 150 poprečnih članov na mesec, zamore osrednji odbor odvzeti dotični državi "Chartar".

§ 3. Izjava Socijalistične stranke je nje največji proglas in se mora vsled tega pripoznati v vseh krajevnih izjavah. Državne ali krajevne organizacije se ne smejo družiti, niti pod nobenimi pogoji sklepati kompromis z ne eno od drugih političnih strank; ne smejo se tudi vzdrževati nominacij v prid drugim kandidatom tacih strank, niti ne sme ne en kandidat Soc. stranke vsprejeti nominacije ali priznanje od kterekoli druge politične stranke.

§ 4. V državah in teritorijih, kjer obstoji centralna organizacija, spojena s Soc. stranko, ima čez člane, stanujoče v isti državi ali teritoriju, kakor tudi v vseh zadevah tičočih se propagande in agitacije le ona edini odlok. Njeno delo se razteza po državi tozadevnih organizacij ter se osreduji ali pododbori, kakor uradniki, nimajo pravice utikati v njih zadeve, brez sporazumljenja tozadevnih državnih ali teritorijalnih organizacij.

§ 5. Državni odbori imajo izdelati za osrednjega tajnika mesečna poročila tičoče se članov, denarnega stanja in o splošnem stališču stranke.

§ 6. Deržavni odbori imajo odračunati na osrednji odbor za vsacega dobrega člana tozadevnih državnih ali teritorijalnih organizacij, po pet centov na mesec.

§ 7. Vse državne organizacije imajo poskrbeti, da bo v njih pravilah mesto za inicijativo, referendum in priporočilo.

§ 8. Kdor ni član stranke vsaj eno leto, ne more pod nobenimi pogoji sprejeti ne nominacije ne priznanja za kandidaturo; vendar pa ta določba ne zadene organizacije, ki obstoje manje nego eno leto.

§ 9. V slučaju sporeka v kaki državi radi tega, kdo je opravičen do uradništva in uprašanj za spoznanje od strani skupne organizacije, je mogoče zadevo rešiti potom splošnega glasovanja tozadevne državne organizacije na sledeči način:

Poziv, podpisan od ne manje nego ene tretjine vseh dobrostoječih članov tozadevne državne organizacije v času, ko se sporek vzdigne, uprašujoč osrednji zvrševalni odbor, da priredi splošno glasovanje pri članih dotične države za izvolitev uradnikov tozadevnih mest, ki so v sporeku, se ima uložiti pri osrednjem tajniku.

Po sprejemu takega poziva, priredi osrednji zvrševalni odbor za člane tozadevne državne organizacije splošno glasovanje, potom kterega se izvolijo uradniki za mesta, vsled kterih je sporek nastal. Vse krajevne organizacije, izkazane na državni listi in so zabeležene na gl. stanu v dobi sporeka za dobro stoječe, imajo pravico nominirati, vsi dobrostoječi člani pa udeležiti se volitev.

§ 10. Osrednji zvrševalni odbor lahko imenuje tajnike, da se v neorganiziranih državah naselijo. Plača nesme presegati $18.00 na teden in imajo popolno nadzorstvo nad organizacijo tozadevne državne. Njih stan je podrejen osrednjemu zvrševalnemu odboru, izpostavljeno, če tam ni manje nego deset (10) kr. organizacij ali dvesto (200) dobrostoječih članov, vsled česar se ima ustvariti drž. organizacijo, ktera se izvoli svoje uradnike.

§ 11. Osrednji zvrševalni odbor je pooblaščen dajati denarne pomoči s skupne organizacije kterikoli državni organizaciji, ki po teh sredstvih upraša, in ima manj nego 1,200 članov, zato, da je mogoče vzdrževati tajnika, ki se peča zgolj z organizatoričnim delom dotične države.

ČLEN XIII.

Glavni stan.

§ 1. Bivališče glavnega stana stranke, določa osrednji odbor.

ČLEN XIV.

Mednarodna delegacija.

§ 1. Delegate za mednarodni soc. kongres se izvoli potom splošnega glasovanja v letu, ko se obdržava str. kongres. Poziv za nominiranje ima biti prvi dan v m. januarju. Volitev se vrši tako, kakor za člane osrednjega zvrševalnega odbora. Na vsacih pet tisoč članov se voli enega delegata, računši poprečno s številom preteklega leta. Člani, ki dobe za izvoljenimi največ glasov, so nadomestniki. Stroške za delegate in plača, ki se uravna po določbah, ki zadenejo osrednje organizatorje in predavatelje, se plača iz osrednje blagajne.

ČLEN XV.

Ženski osrednji odbor.

§ 1. V začetku vsacega neparnega leta (napr. 1911—1913) se ima voliti potom splošnega glasovanje, kakor za osrednji zvrševalni odbor, skozi skupno članstvo stranke, sedem članov za ženski osrednji odbor. Prazna mesta se dopolnijo na isti način.

§ 2. Ta odbor ima na skrbi vso propagando in organizacijo za ženske. Vsi načrti takega odbora, predloženi osrednjemu zvrševalnemu odboru se izvršujejo na stroške gl. urada.

ČLEN XVI.

Mednarodni tajniki.

§ 1. Začetkom prvega dne v januarju v letu, v kterem se obdržava mednaroden kongres, imajo mednarodni tajniki, h katerim je stranka opravičena, biti potom splošnega glasovanja, kakor osrednji zvrševalni odbor, izvoljeni.

Prazna mesta se dopolnijo na enak način.

ČLEN XVII.

Tujegovoreče organizacije.

§ 1. Neangleške organizacije, ki se raztezajo po republiki, imajo pravo pridružiti se k socijalistični stranki, kakor je tukaj določeno.

§ 2. Te organizacije morajo imeti najmanje vsaka 500 članov, ki morajo priznati ter se strinjati s konstitucijo in izjavo socijalistične stranke.

§ 3. Na osrednji urad morajo plačati "per capita" (t. j. od vsacega člana) pet centov, za kar dobe v izmenjavo članske znamke, slične onim, ki se izdajajo angleškim organizacijam.

§ 4. Vsaka taka organizacija ima pravico izvoliti enega tajnika prevajalca, kteri mora poleg svojega, govoriti tudi angleški jezik in kterega naloga bo, v osredjem, gl. uradu pismeno posredovati med njegovo organizacijo in socijalistično stranko. Plača tajnika-prevajalca ne sme presegati $25 na teden, plača ga osrednji, gl. urad socijalistične stranke. Plače določi osrednji zvrševalni odbor soc. stranke.

§ 5. Vsaka neangleška organizacija ima pravico poslati na strankine zbore ali kongrese po enega delegata; tak delegat pa ima le posvetovalen glas.

§ 6. Člani neangleških organizacij nimajo pravice do splošnega glasovanja, ktero se razprostira na splošne države v republiki, niti do glasovanja pri volitvah za člane v osrednji odbor, izvzemši, če glasujejo kot člani državnih organizacij.

§ 7. Vsako politično akcijo, ktero zavzamejo neangleške organizacije, mora prej odobriti državna organizacija angleške stranke, in pričeti se ne sme z nobeno propagando, ktera bi nasprotovala državni soc. organizaciji.

§ 8. Člani neangleških organizacij imajo pravo do besede in do glasovanja v krajevnih in državnih angleških soc. organizacijah le pod pogoji, kakršnesiže določijo sporazumno z državno organizacijo.

ČLEN XVIII.

Izboljšanja.

§ 1. Ta pravila se lahko izboljšajo na splošnih zborih, kongresih ali potom splošnega glasovanja stranke, kakor že preje določeno. Vendar se pa morajo vsa, na zborih ali kongresih sprejeta izboljšanja, predložiti seriztim, članom stranke na splošno glasovanje.

§ 2. Vsa izboljšanja postanejo pravomočna v šestdesetih dneh po odobrenju članov stranke.

ČLEN XIX.

Čas in način o postauku pravomočnosti.

§ 1. Ta pravila, pregledana po kongresu in oddana na splošno glasovanje članom stranke, stopijo v veljavo v šestdesetih dneh potem, ko jih je članstvo stranke odobrilo.

Dragi čitatelj in somišljenik! Gotovo imaš prijatelje in znance, ktere bi rad pridobil za socializem, pa se ti ni posrečilo. Čuj! Zdaj imaš lepo priliko. Naroči nekaj iztisov petletniške slavnostne izdaje in jih razdeli med neverne Tomaže — rezultat bo dober. Poslužise se kupona v današnji številki "Proletarca".

Stara navada je zdraviti revmatizem, trganje po udih, neuralgijo, zvinjenje itd. z Dr. Richterjevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v Ameriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenica in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

Po navodilu slovenske angleške slovnice, tolmača in angl. slov. slovarja se lahko vsaki preprosti človek angleščine, kakor jo v navadnem življenju rabi priuči, kar je v tej deželi nujno potrebno ako hoče kak boljši posel in neodvisno živeti. Knjiga v platno vezana stane samo $1.00 in je dobiti pri

V. J. KUBELKA,
538 W. 145th St., New York.

DOBRO SLUŽBO

lahko dobi vsak mladenič ali gospodična na železnici ali pa pri "brezžičnem brzojavu". Odkar je osemurni delavnik postal zakon in se množe brezžične postaje, primanjkuje približno 10.000 brzojavnih vslužbencev. Začetniki dobivajo $70 do $90 mesečno. Naša šola je pod nadzorstvom višjih brzojavnih uradnikov. Vsem, ki dokončajo šolo s povoljnim vspehom, so službe osigurane. Pišite za podrobnosti šolskemu zavodu, ki vam je najbližji. National Telegraph Institute, Cincinnati, O., Philadelphia, Pa., Memphis, Tenn., Columbia, S. C., Davenport, Ia., Portland, Ore.

F. Jansky

zaloga zlatnine ur in verižic

F. Jansky,
3704 W. 26th St.,
Chicago, Ill.

Ako želite dobre čevlje

po zmerni ceni, se oglasite pri

Frank Dedek-u
3840 W. 26th St., Chicago, Ill.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Uraduje od 8—11 predpoldne in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

Domača kuhinja in kavarna

prve vrste je pri

Matildi Žitković,
1805 So. Center Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe

glede uredništva in upravništva naj se pošiljajo direkno predsedniku "Jugoslov. del. tisk. družbe" Franku Podlipcu, 604 N. Curtis, Chicago, Ill.

ROJAKI v Waukeganu!

Če kočete piti dobre pijače in se zabaviti po domače pojdite k

B. Mahnich-u,
714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor ne vrjame, naj se prepiča.

Posredovalna pisarna za nakup in prodajo je hiš, stavbišč itd.
PETER MATELIČ,
Škofja ulica št. 10, Ljubljana (Kranjsko)

ima naprodaj različne hiše z in brez vrtov, dalje, koncesionirane obrte

V staro domovino potujočime se priporočam, da se zaupno obrnejo na to pisarmo.

PRVA SLOVENSKA

Vinarna in Gostilna v Kaliforniji,

kjer se toči dobra vina in inportirano pilzensko pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.

Ant. Schnabl,
cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill

Najboljše in najfinejše obleke so po nizki ceni na prodaj

pri **H. SCHWARTZ,**

16—18 N. Halsted St., Chicago.

Velika zaloga klobukov, čepic, čevljev, perila in kovčekov.

Kdor kupi za pet dolarjev, dobi darilo.

FRANK UDOVIČ,

EKSPRESMAN

1643 Blue Island Avenue.

CHICAGO, ILLINOIS

Prevaža pohištvo, premog, drva in drugo Oglasite se pri niem.

Oddaljeni rojaki naj pišejo do pisnico.

A. R. Belmont, cvetličar

ima v zalogi vse vrste svežih in umetnih cvetlic

Zaloga las in kit

3706 W. 26th St., blizu Lawndale ul.

TELEFON LAWNDALE 497.

Angleščina brez učitelja! Slovensko Angleška Slovnica, Tolmač in Angl. Slov. Slovar stane samo $1.00, in je dobiti pri

V. J. KUBELKA,
538 W. 145 St., New York. N. Y.

Največja zaloga slov. knjig.
Pišite po cenik!

POZOR! POZOR!

JOHN HROVAT,

Hrvatsko-slovenski brivec se priporoča jugoslovanom za mnogobrojen obisk.

Brivnica prvega razreda.

1707 S. Center ave., CHICAGO.

POZOR! SLOVENCI! POZOR!

SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljkah in druge raznovrstne pijače ter unijske smodke. Potniki dobe čedno prenočišče za nizko ceno.

Postrezba točna in izborna.

Vsem Slovencem in drugim Slovanom se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,
1625 So. Centre Ave. Chicago

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun

NA 113 MILWAUKEE AVE., KENOSHA, WIS.

Telefon 1199.

POZOR!

Podpisani naznanjam rojakom v Chicagi in okolici, da sem odprl novi **saloon** na 825 Blue Island Ave. Točim dobro pivo, vino in dobro wisko. Se priporoča

John Mladič
2236 So. Wood St. Chicago

Leopold Saltiel

ODVETNIK

v kazenskih in civilnih zadevah.

Auto Phone 6065.
Office Phone Main 3065
Residence Phone Irwing 4176

URAD: 27 METROPOLITAN BLOCK

Severozap. ogel Randolph in La Salle ulice

Stanovanje: 1217 Sheridan Road.

Valentin Potisek

GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill

Toči vse, gostilni podrejene pijače inse priporoča rojakom za obilen obisk.